

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Dictamen Illustrissimi ac Reverendissimi P. Mag. Fr.
Gabrielis Adarzo de Santander, Episcopi Viglevanensis,
Ad Interrogata respondens Circa Exclusivam, quandoque
à Principibus interpositam, ne ...**

Adarzo, Gabriel

Francofurti, 1660

An Princeps, qui dat Exclusivam, sit testis singularis?

urn:nbn:de:hbz:466:1-10517

Eminentissimi Electores debent eligere meliorem: melioritas autem est respectiva ad præsentem utilitatem Ecclesiæ: & ut sæpè monui, supponuntur Electores ignorare, quòd Cajus, v. g. careat, vel scateat vitijs vel qualitatibus nocivis hîc & nunc bono publico Universalis Ecclesiæ, & consequenter nesciunt, utrùm sit dignior, vel indignus hîc & nunc eligi in Caput Ecclesiæ: Et ex aliâ parte Princeps, qui dat Exclusivam, cùm sit peritus in arte belli & pacis, est plenè instructus de indignitate Caji præsentis. Ergo Sacri Electores tenentur fovere Exclusivam (quam à Principe exceperunt) dictamen ejus amplectendo, casu quò ex certâ scientiâ & ex proprio motu detur; & consequenter fovere Exclusivam & stare pro illa suffragio suo: Patet consequentia, nam alias reputabuntur velle eligere cæciter, aut hîc & nunc indignum & Everforem Ecclesiæ. Revideantur suprâ dicta.

*Objicitur Exclusivæ, quòd Princeps sit
Testis singularis.*

Sed contra hanc conclusionem objicies primò: ⁴²
Squi dat Exclusivam de Cajo, est Testis singularis
de ejus indignitate: atqui secundum jura, testis singularis
laris

laris non facit plenam fidem, & probationem. Ergo qui excipit Exclusivam, non tenetur ei favere, maxime cum vergat in præjudicium tertij, nempe Caij. Hoc argumento multa tangit, à quibus me breviter expediam, allegando communes doctrinas & Doctores.

43 Respondeo primò, negando Principem in negotio Exclusivæ dicendum esse testem: Potius enim dicendus est Judex, nam dando Exclusivam, loquitur tanquam peritus in arte belli & pacis, juxta dicta suprà numero 16. Peritus autem in qualibet arte potius est Judex quàm testis, ut ex Bartolo, Decio & Mascardo docet doctissimus D. Ioannes Angelus Bosius, *titulo 10. varior. tract. moralium, numero 228. & 250.* Unde consequenter ad hoc non est necesse, quod duo, vel tres periti concurrant, sed sufficit unus tantum: Et iste unus relevatur à Juramento, secundum Doctores, apud eundem Bosium *num. 249*: Signum ergo, quod peritus non reputatur testis, sed Judex: & consequenter Princeps in casu Exclusivæ non debet dici testis propter memorata.

44 Respondeo secundo, (dato gratis & non concessio, quod Princeps in negotio Exclusivæ dicendus esset testis, & non Judex) quod Princeps non est testis utcumque, sed omni exceptione major: & cta.

& talis, quod faciat plenam probationem, saltem præsumptivè, juxta dicta num. 36; Videatur Sotus lib. 5. de justit. quæst. 7. art. 2. qui cum in corpore articuli rogasset, *Utrum unius autoritas aliquando præstare possit plurium testimonio?* Respondet affirmativè, loquendo de Imperatore, ex lege omnium, *Codic. de Test.* Videatur etiam Azor tom. 3. lib. 13. quæst. 8. ubi dicit, quod solum testimonium summi Pontificis sufficit ad condemnandum aliquem: Monui autem supra numero 36. quòd omnia, quæ jura quoad hoc concedunt summo Pontifici, procedunt etiam in Principe non recognoscente superiorem: Et P. Thomas Sanchez lib. 5. Consiliorum cap. 5. dub. 10. ex stylo Curiaë extendit hoc privilegium etiam ad Eminentissimos Cardinales: Et P. Paulus Layman lib. 3. tract. 6. cap. 4. de probationibus, num. 6. ex Navarro & alijs, affirmat, quòd in casibus, in quibus agitur de impediendo peccato, ut in denuntiatione inhabilitatis ad Ordines, & ad beneficia ecclesiastica, sufficit testimonium unius testis idonei, dummodò parti non sit jus acquisitum. Ergo cum Exclusiva agat de impediendo malo Ecclesiae, & Cajus exclusus nullum jus acquisitum habeat, sequitur secundum Layman, quòd non solum Princeps, sed alius vir idoneus Principe inferior sufficiat ad testificandum de impedimento inha-

O

bili-

bilitatis ad ordinem summi Pontificatus; Ergo potiori jure hoc procedit in Principe superiorem non recognoscente, qui (ex traditis à Soto, Azorio & Thomâ Sanchez) facit plenam fidem, etiamsi sit Testis singularis.

45 Sed pro coronide hujus negotij, & ut evacuata appareat difficultas argumenti, consulatur Farinacius *de Testib. quest. 63.* ubi pluribus Authoribus, de more, allegatis, affirmat numero 100. standum esse assertioni Principis factæ ex motu proprio, & non ad instantiam alterius. Et numero 101. ait, quòd si Princeps deponat ex certa scientia, facit plenam fidem de facto alieno. Et numero 102. inquit, quòd etiam habet locum in præjudicium tertij: Ex quo numero 185. affirmat consequenter, quòd in spiritualibus omninò standum est assertioni Pontificis, etiam ad præjudicium tertij: non tamen in profanis. Ex quo infero ego, quòd si in profanis non est standum assertioni Pontificis, quia profana non sunt de Sphera & facultate summi Pontificis, etiamsi alias in spiritualibus Pontifex plenam fidem faciat ad præjudicium Tertij. Ergo meliori jure Sacer & Eminentissimus Elector, qui Exclusivam à Principe excepit, debet stare testimonio ejus, & non testimonio aliorum Concardinalium circa idoneitatem, vel indignitatem Caij:
Pa-

Patet consequentia , nam res bellica respectu Cardinalium est materia profana & ex natura rei omninò eis aliena: Respectu verò Principis est materia intranea, propria, domestica & familiaris, ergo testimonio ejus danda est omninò fides quoad negotium indignitatis Caij, ob animum belligerosum, etiamsi alteri Concardinali non sit fides adhibenda super hoc negotio.

Objicitur Exclusiva, quòd Princeps in ea munus subeat Testis simul ac Denunciatoris.

Objicies secundò, esto quòd Princeps dum exclu- 46
dit, subeat munus Testis omni exceptione majoris, & quòd debeat ei plena fides, etiam ad præjudicium Tertij: in casu tamen Exclusivæ dicta non procedunt. Ergo: Antecedens probatur, quia Princeps in propositione Exclusivæ est denunciator criminum Caij contra Pacem Publicam; Ergo nequit esse testis de talibus criminibus contra Cajum: Patet hæc consequentia, quia secundum jura (à quibus allegandis supersedeo, utpote quæ notissima) nemo potest simul esse testis & accusator.

Respondeo negando Antecedens, Ad probationem